75 pokiv
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV. Ч. 82. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 2-го ТРАВНЯ 1968 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 2, 1968 No. 82. VOL. LXXV.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Середа, 1 травня, 1968

В АМЕРИЦІ

СІМ ДЕРЖАВ, ЯКІ СХВАЛИЛИ ДВОЯКУ ЦІНУ на золото, вирішили також, щоб до державних скарбниць не купувати того золота, яке видобудуть із копалень в Південній Африці. Це рішення спричинить те, що Південна Африка мусітиме кинути нововидобуте золото на приватний ринок, і це спричинить зменшення ціни на золото. Досі було так, що африканське золото купували держави. Також 73 інші держави погодилися на пропозицію країн давнішого „золотого бльоку" не купувати африканського золота, що повинно спричинити дешевші ціни на цей дорогоцінний метал.

СЕНАТОР РОБЕРТ ҐРІФФІН ЗАЯВЛЯЄ, що мишиґенський губернатор Джордж Ромні радо кандидував би як кандидат на віце - президента разом із колишнім віцепрезидентом Ричардом М. Ніксоном, який був би кандидатом на президента від Республіканської партії. Мишиґенський федеральний сенатор республіканець Ґріффін вірить, що чолові республіканські кандидати Ніксон-Ромні — це найкращі кандидати, і не можна про ліпших навіть подумати. Ґріффін промовляв на телевізійній програмі. У вересні 1967-го року Ромні заявляв, що він не погодиться бути кандидатом на віце - президента.

ЖУРНАЛ „ФОРЧЮН" НАДРУКУВАВ статтю, з якої виходить, що в ЗСА є 153 особи, маєток яких виносить більше ніж 100 мільйонів долярів. Між ними дві особи є більйонерами. Це Пол Ґетті та Говард Гюз. Шість мають більше як по 500 мільйонів дол. Від 300 до 500 мільйонів дол. мають п'ять осіб; від 200 до 300 мільйонів дол. мають 26 осіб; від 150 до 200 мільйонів дол. — 26 осіб і 65 мають майна на більше ніж по 100 мільйонів дол. В 1957 цей сам журнал за основу багатства брав майно 50 мільйонів дол., і таких багатих людей було тоді 155 осіб. Тепер багатих осіб із майном понад 100 мільйонів дол. є 153.

ОСОБИСТІ ПРИБУТКИ АМЕРИКАНЦІВ в 1967-му році збільшилися на 7 відсотків в порівнянні з 1966-им роком і становили 620.56 більйона дол., пересічно по 3,137 дол. на кожну особу. В чотирьох стейтах, Північній Дакоті, Ню Мексіко, Айові і Небрасці збільшення становить тільки чотири відсотки а в стейтах Вашинґтон і Мериленд виносить по 9% Пересічні прибутки одної особи в дистрикті Коломбія виносить 4,268 дол., в Коннектикаті — 3,865 дол., а в стейті Міссіссіппі тільки — 1,895 дол. Пересічні прибутки однієї особи на Далекому Заході виносить — 3,588, в стейтах над середнім Атлантиком — 3533, на півдні — 2.429 дол.

АТЕЇСТ ІЗ МАЯМІ НА ФЛОРИДІ ПРОГРАВ СКАРҐУ в Найвищому Суді ЗСА в справі хреста перед судовим динком під час Різдва був високий хрест, освітлений елекніс був скаргу до суду проти того, що перед судовим будинком під час Різдва був високих хрест, освітлений електричними лямпами. Він твердив, що не може бути хрест на державному будинку, бо хрест є символом релігії, а в цій країні Церква відділена від держави. Цей хрест вистави перед судом від 1955-го року і то за державні гроші, а пізніше за приватні пожертви. Атеїст Нішен вніс скаргу проти хреста до суду на Флориді, який її відкинув. Те саме зробив і Найвищий Суд ЗСА, бо тільки суддя Вілліям Даґлес голосував за те, щоб розглядати цю справу.

У СВІТІ

ЗАХІДНЬО-НІМЕЦЬКИЙ КАНЦЛЕР КУРТ ҐЕОРҐ КІЗІНҐЕР ВИСТОСУВАВ заклик до своєї Християнсько-демократичної партії, щоб вона перейшла до наступу проти правої Націонал - демократичної партії та не допустила до вибору багатьох націонал - демократичних — насправді нео-нацистських — послів до парляменту в наступному році. В недільних виборах в провінції Баден-Вюртемберґ націонал - демократи здобули 9.8% всіх голосів, зате сильно зменшились голоси за соціял - демократичну лісту.

ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА В НІҐЕРІЇ ПОДОВЖУЄТЬСЯ із щораз більшими жертвами серед цивільного населення в колишній Східній провінції Ніґерії, яка проголосила себе Республікою Біяфра, внаслідку чого від липня мин. року центральне державне військо Ніґерії веде наступ проти Біяфри. Доставлене Британією центральному урядові Ніґерії летунство, пільотоване здебільша єгиптянами, бомбардує одверті міста, де в останньому тижні вбито коло 300 цивільних осіб, між ними багато жінок і дітей.

У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ НАДАЛИ ВИСОКІ ВІДЗНАЧЕННЯ різним померлим і оцілілим жертвам сталінського періоду в тій країні. Між іншими, титул „героя Чехословацької Соціялістичної Республіки" надано колишньому міністрові закордонних справ ЧСР д-рові Владо Клементісові, що його арештували, засудили й повісили в 50-их рр. за наказом від Сталіна.

ІЗРАЇЛЬЦІ ВБИЛИ ЗНОВУ 13 АРАБСЬКИХ терористів у сутичці з ними в прикордонній ізраїльсько - йорданській смузі. З ізраїльського боку згинули два вояки. Ізраїльський міністр військових справ ген. Моше Даян знову загрозив Йорданії, що коли з території Йорданії робитимуть випади на територію Ізраїлю партизансько-терористичні групи, то „Йорданія стане бойовищем".

20 РІЗНИХ РАСОВИХ ГРУП З'ЄДНАЛИСЬ у Британії і на спільних зборах створили організацію, яка буде боротися проти народженого в Британії расистського руху. Голова тієї організації, що охоплює чорних африканців та кольорових людей з Азії, Рой Со, заявив, що ця організація зардяує своє постання консервативному діячеві Інокові Повеллові, який недавно доражував публічно сприяти переселюванню кольорових осіб з Британії до інших країн.

МОСКОВСЬКА „ЛІТЕРАТУРНАЯ РОССІЯ" продовжує кампанію проти всіх тих совєтських письменників, які підписали протест проти способу ведення судової розправи в січні ц.р. проти чотирьох російських письменників та засудження їх на довготермінові в'язничні кари. Названа газета, діючи за наказом партії, закидає тим відважним письменникам, що вони „очорнюють соціялістичний лад". Совєтські власті тероризують тепер тих, що протестували проти комедії суду, щоб вони відкликали свої підписи з того протестаційного листа.

У ГРЕЦІЇ ЗАКІНЧИВСЯ тиждень відзначування однорічного існування теперішнього військового правління. Прем'єр Ґеорґ Пападопульос промовляв до 70.000 осіб на стадіоні, закликаючи греків до патріотизму та віри і морального відродження.

РОКЕФЕЛЛЕР ПОВІДОМИВ ПРО СВОЮ КАНДИДАТУРУ

Олбані, Н. Й. — 30-го квітня нюйоркський губернатор республіканець Нелсон Олдріч Рокефеллер повідомив, що він стає активним кандидатом на номінацію на кандидата на президента, і що вестиме завзяту кампанію на Номінаційній Конвенції на Флориді за те, щоб здобути номінацію. Він боротиметься „всім своїм серцем, розумом і волею". Промову Рокефеллера передавали в телевізії по цілій країні. Досі єдиним республіканським з г о л ошеним кандидатом був колишній віце - президент Ричард М. Ніксон, тепер республіканські делеґати на Конвенцію матимуть можливість вибирати між Ніксоном і Рокефеллером. Рокефеллер не передбачав, що здобуде номінацію, або що виграє вибори в листопаді, тільки обіцяв завзято боротися за те, щоб здобути номінацію. 1-го квітня Рокефеллер заявив, що прийме номінацію, коли його найменують на Конвенції, тепер він повідомив, що активно боротиметься за здобуття номінації. Активним кандидатом став Рокефеллер із таких причин: 1. Заіснувала поважна ситуація в цій країні. 2. Він ствердив, що замало є критикувати збоку, щоб змінити критичне становище цієї країни. 3. До нього зверталися представники різних верств населення з просьбою, щоб він став активним кандидатом, щоб дати можливість партії пізнати програму та можливість вибирати з-поміж кількох кандидатів. 4. Сам він побачив загрозливі явища в цій країні і неприязні познаки за кордоном, проти яких треба діяти. В політичних колах гадають, що Рокефеллер переможе на Номінаційній Конвенції 5-го серпня.

Нелсон А. Рокефелер

Уряд поручає терпеливість і твердість у переговорах з ворогом

Вашинґтон. — Ніхто не може сказати, коли дипломатія закінчить В'єтнамську війну — заявив новопризначений американський амбасадор в Об'єднаних Націях, кол. заступник державного секретаря Джордж Болл у великій промові, яку вперше виголосив у цьому своєму новому характері на бенкеті Американської Торговельної Палати у Вашинґтоні в минулий вівторок 30 квітня ц.р. Болл перестерігав проти „пристрастей і гістерії" з приводу В'єтнамської війни і тамошніх мирових переговорів. Він, нікого за іменем не назвавши, таврував виступи тих американських діячів — між ними президентських кандидатів сен. Роберта Кеннеді й Юджина Мек-Карті — які заявляють згори готовість Америки погодитись на коаліційний уряд в Південному В'єтнамі з участю комуністів. Болл твердив, що не можна вести мирові переговори „з позицій слабости, ані з позицій розчарування чи розпачу". Він висловив надію, що вдасться осягнути мир у В'єтнамі „не зрадивши своїх приятелів, ані не поменшивши вартости нашого лідерства у всьому світі". — Тим часом на південь від здемілітаризованої смуги у В'єтнамі переведено чотири битви, в яких вбито 203 північно-в'єтнамських вояків. Взагалі впродовж останніх двох днях згинуло 550 північно-в'єтнамських вояків. — Все ще не узгіднено місця для перших безпосередніх розмов ЗСА з Північним В'єтнамом.

Гомфрі каже, що Уряд перебільшив заяву про місце мирових переговорів

Вашинґтон. — Віце-президент Г. Г. Гомфрі в телевізійному інтерв'ю сказав, що і президент Джансон і державний секретар Дін Раск, не хотячи, перебільшили заяву про те, що ЗСА будуть переговорювати в справі миру у В'єтнамі „на кожному місці і в кожному часі". Представники Північного В'єтнаму взяли дослівно цю заяву і вперто домагаються, щоб вступні розмови про мир у В'єтнамі відбувалися там, де вони собі бажають. Представники ЗСА не можуть погодитися на деякі місцевості для переговорів з різних оправданих причин. Але Північний В'єтнам не хоче взяти цього до уваги і обстоює, щоб переговори відбувалися там, де він хоче. Віцепрезидент Гомфрі вияснив, що коли президент Джансон говорив про „кожне місце і кожний час", та мав на думці такі місцевості, які є прихильні для переговорів, і де можна б без всяких перешкод вести дискусії в тій цілі, щоб добитися почесного миру. Гомфрі сказав, що є багато місцевостей, куди американські мирові делеґати можуть піти, але Північний В'єтнам не хоче на ці місцевості погодитися.

Проф. д-р Є. Вертипорох очолив Українську Наукову Раду в Канаді

Торонто. — З днем 1 квітня 1968 уконституювалася нова Президія Української Наукової Ради в Канаді в такому складі: президент — проф. д-р Євген Вертипорох, К. НТШ, віце - президент — проф. д-р Ярослав Рудницький, УВАН, генеральний секретар: д-р М. Мандрика, Вінніпеґ. Члени Ради — проф. К. Борковський, сотн. О. Навроцький, проф. Зенон Зелений; зв'язковий з Президією КУК — д-р М. Мандрика. Офіційне передання функцій новому президентові відбулось дня 15 квітня в готелі Роял Йорк у Торонті. Передаючи функції президентові проф. д-рові Євгенові Вертипорохові в імені Наукової Ради в Канаді, проф. д-р Ярослав Рудницький склав бажання і привітання новому президентові з нагоди його 70-ліття. При цій нагоді на знак пошани до нового голови передано йому деякі новіші наукові видання в Канаді.

На цьому зібранні заплановано з нагоди Конґресу Комітету Українців Канади в жовтні 1968 р. в Вінніпеґу окрему Наукову Сесію з доповідями, що є зв'язані з Міжнародним Роком Людських Прав.

РЕПРЕЗЕНТАНТИ УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ ЗВЕРТАЮТЬ УВАГУ МІЖНАРОДНІЙ КОНВЕНЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ В ТЕГЕРАНІ НА БЕЗПРАВСТВА В ПОНЕВОЛЕНІЙ УКРАЇНІ

Тегеран, Іран. — У понеділок, 22-го квітня, тут офіційно була відкрита Міжнародна Конвенція Прав Людини, що відбувається у 20-річчя схвалення і прийняття Об'єднаними Націями Хартії Людських Прав. Конвенцію відкрили вступними промовами шах Ірану та генеральний секретар Об'єднаних Націй, У Тант.

На цю конвенцію приїхала поважна група репрезентантів українських установ у вільному світі і хоч не всі вони можуть брати формальну участь у нарадах, тим не менше використовують це світове форум, щоб звернути увагу на безпощадне топтання всіх, навіть найбільш елементарних прав людини комуно-московським окупаційним режимом в поневоленій Україні. У цій своїй акції українські спостерігачі користуються документальними доказами ламання людських прав в поневоленій Україні, що впродовж останніх місяців продісталися з-поза залізної заслони у вільний світ.

Уже від початку конвенції в Тегерані перебувають ред. Михайло Сосновський з Канади, д-р Денис Квітковський із ЗСА, з яким співпрацює відомий приятель українців та знавець української визвольної проблематики редактор Джеймс К. Андерсон з „Дітройт Нюз", та д-р Ярослав Мусянович з „Українського Слова" в Парижі. З початком цього тижня приїхав до Тегерану о. прелат д-р Василь Кушнір, президент Світового Конґресу Вільних Українців та президент Комітету Українців Канади, який входить в склад канадійської делеґації. В склад арґентинської делеґації тходить, як обсерватор, кореспондент „Свободи" професор Богдан Галайчук з Буенос Айресу. В середу, 1-го травня, виїхав до Тегерану з Ню Йорку Архиєпископ Української Православної Церкви Владика Мстислав, щоб в імені цієї Церкви зокрема звернути увагу конвенції на релігійні переслідування в поневоленій Україні. Попереднього дня, у вівторок 30-го квітня, виїхав до Тегерану з Ню Йорку з рамени УККомітету редактор його публікацій, д-р Володимир Душник.

В цілком інших цілях у конвенції бере офіціяльну участь делеґація так званої Української Радянської Соціялістичної Республіки, яку очолює — як інформує д-р Д. Квітковський з Тегерану — Петро Еміліянович Недбайло і в склад якої входять ще Володимир Гаврилович Сокуренко і Єфим Миколаєвич Качуренко. Недбайло вже виголосив на конвенції промову, обвинувачуючи... Америку й Ізраїль, що вони порушують людські права та відмовляють іншим націям права на державну незалежність.

СКВУ, КУК, УККА та інші українські установи у вільному світі дбайливо приготовили і поширюють між учасниками конвенції відповідні меморіяли про арешти інтелектуалів, переслідування релігії, знущання над в'язнями та про суцільне нехтування людськими правами в поневоленій Україні.

Об'єднані Організації Жінок країн Східньої і Центральної Европи вислали „Меморандум" до Тегерану

Філядельфія. — Як повідомили з Головної Управи СФУЖО голова п-ні Олена Залізняк і секретар п-ні д-р Наталія Пазуняк, для Міжнародної Конференції Прав Людини у Тегерані, Іран, переслано друкований „Меморандум" англійською мовою від імени Об'єднаних Організацій Жінок з країн Східньої і Центральної Европи. У „Меморандумі" перечислено 29 пунктів грубих порушень прав людини і народів в поневолених комуністичних країнах і країнах - сателітах Особливо гостро виступлено проти незаконних арештів і таємних судів, переслідування національногоо характеру, нищення національних мов і культур, заборони свобідної молитви та інших порушень людських і національних прав у країнах тієї частини світу, де живе понад 50 мільйонів людей. У „Меморандумі" підкреслене право кожного народу на самовизначення. Цей документ має 3 сторінки друку, і його підписали представниці балтійських країн, Білоруси, Европейської Ради Жінок в екзилі, жіночі організації Естонії, Латвії, Румунії, Чехо-Словаччини, Світова Федерація Українських Жіночих Організацій, Організація католицьких Жінок Литви Організація Жінок за Свободу. „Меморандум" був складений і підписаний багатьма жіночими організацями за кордоном з ініціятиви українського вільного жіноцтва.

Нассер заповідає, що нова війна арабів проти Ізраїлю — невідхильна

Каіро. — Єгипетський президент Гамаль Абдель Нассер заявив у промові до вояків у ближче неназваному місці, що нова арабсько-ізраїльська війна не минуча та що Єгипет мусить приготовитись на те, що воюватиме сам, бо нема ще спільного всеарабського стратеґічного пляну. Нассер таврував Ізраїль за його нехіть підпорядкуватися рішенню Ради Безпеки Об'єднаних Націй, що закликало до звільнення арабських земель, що їх Ізраїль зайняв у червні минулого року. Настав час — казав єгипетський президент — щоб зліквідувати наслідки тієї ізраїльської „аґресії". Нассер перестерігав вояків, щоб вони ані не переціновували, ані не недоцінювали ізраїльської сили, але звернув увагу, що випади арабських терористів проти ізраїльської території доказали, що ізраїльське військо не є непереможне. Нассер твердив, що єгипетські збройні сили вже настільки відбудовані, що вони не потребують лякатися нової війни, як би вона негайно розпочалась.

ПОМЕР КОЛ. ПОЛК. І. БАБИЧ - ДОМБРОВСЬКИЙ

Пітсбурґ. — 26 квітня ц. р. помер тут на 78 р. життя Іван Бабич - Домбровський, колишній полковник Армії УНР, учасник Зимового Походу в штабі ген. Юрія Тютюника. Покійний був активним громадським діячем в Пітсбурґу і довголітнім головою Відділу Т-ва Прихильників Української Народної Республіки.

ВЕЛИКА МАНІФЕСТАЦІЯ СОЛІДАРНОСТИ З НЕСКОРЕНИМ УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОМ ВІДБУЛАСЯ У ВАШИНҐТОНІ

ПІВТОРИ ТИСЯЧІ ОСІБ — ПРЕДСТАВНИКИ БАГАТЬОХ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД У ЗСА — ДЕМОНСТРУВАЛИ БІЛЯ ПАМ'ЯТНИКА КОБЗАРЕВІ У ВАШИНҐТОНІ ВІРНІСТЬ ПРИНЦИПАМ СВОБОДИ, ПІДТРИМУЮЧИ СПРАВЕДЛИВІ ДОМАГАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Вашинґтон. — Не раз і не двічі помилялись метеорологічні бюра з їх передбаченням погоди на наступні дні, але передбачена на неділю 28 квітня 1968 р. чудова соняшна погода у Вашинґтоні була не обіцянкою, а реальністю. Столиця, замаєна свіжою зеленню, барвистими кущами розквітлих азалій, осяяна весняним сонцем привітно зустріла представників українських громад із Ню Йорку, Нюарку, Філядельфії, Балтимору, Ню Бронсвіку, Трентону, Честеру, Пітсбурґу... Автобусами, автами і поїздами прибули того дня до Вашинґтону понад півтори тисячі українців, у тому великі колони сумівців і пластунів, щоб біля підніжжя пам'ятника Кобзареві сказати Україні: ми — не скорені жодними життєвими бурями та відстанями — з тобою, великий нескорений український народе! Ніхто „Не скує душі живої" — викарбувано на ґраніті слова Тараса Шевченка, і ця думка стосувалась не тільки України, а й інших поневолених Москвою країн, бо не даремно між українцями були представники різних поневолених націй, видатні американські діячі, багато представників американської та закордонної преси.

Як повідомлялось у заклику УККА, маніфестація біля пам'ятника Тарасові Шевченкові розпочалася о 1-ій г. дня. Площа перед пам'ятником залита народом. Ліворуч довгою лавою вишикувались із своїми прапорами члени Пласту, на чолі із станичним з Ню Йорку П. Дорожинським, праворуч — такі ж стрункі лави сумівської молоді, очолені П. Лужецьким із Філядельфії; перед пам'ятником багато крісел для почесних гостей, збоку — хор „Прометей" під диригуванням Романа Степаняка. Трибуну біля Стіни Прометея прикрасили українські і американські прапори та великий надпис англійською мовою: „День солідарности з 50 мільйонами українців" — „За людські права".

Прибувають автобуси й авта. Між людьми — багато семінаристів з Української Католицької Семінарії у Вашинґтоні, бачимо і ректора та професорів: тут о. проф. М. Войнар, о. д-р В. Макух, проф. Р. Смаль-Стоцький та ін. Між людьми — голова місцевого Відділу УККА д-р Р. Барановський, голова АДУК д-р М. Кушнір, голова СУСТА мґр Ю. Кульчицький, голови Відділів УККА в різних містах, пп.: Чорнодольський, Гнатюк, Демидюк, Котик, Маєвський, представник від українських Професіоналістів д-р С. Ворох, п. Степан Спринський від СУК „Провидіння", діяч ОДВУ ред. О. Зінкевич. Прибули голова СУА Стефанія Пушкар, почесна голова СУА Олена Лотоцька, співредакторка „Нашого Життя" Ірина Пеленська з Філядельфії та ін. Інж. В. Маєвський інформує кореспондента „Вашинґтон Пост", передає йому інформаційні матеріяли УККА про День солідарности з нескореним українським народом, проголошений Секретаріятом СКВУ... Перед лицем безсмертного Кобзаря вишикувались 37 прапорів: Америки, Національної України, комбатантів, СУМА, Пласту, ОДВУ, жіночих та ін. організацій і товариств з різних міст країни.

Маніфестацію відкрив словом привіту голова місцевого Відділу УККА д-р Р. Барановський, згадавши, що цьо-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Вшановано проф. А. Штефана, колишнього голову Сойму Карпатської України

Ню Йорк. — Тут з ініціятиви Карпатського Дослідного Центру українське громадянство вшанувало проф. Августина Штефана, колишнього голову Сойму та міністра освіти Карпатської України із приводу 75-річчя його громадсько - політичної та наукової праці. Ювілей відбувся в Українському Інституті Америки, дня 28-го ц. м. Д-р Василь Вереш, секретар КДЦ, відкриваючи це святкування, у вступному слові згадав про діяльність Ювілята, його працю на шкільному відтинку та його заслуги як педагога, і провідника українського громадського життя. Молодий професор музики Марко Сидорак відіграв на фортепіяні дві пісні Шопена. Отець д-р Севастіян Сабол, ЧСВВ, відчитав привітання для Ювілята, які наспіли від: Їх Еміненції Кардинала Йосифа Сліпого та українських владик у вільному світі.

Проф. Михайло Пап відчитав привітання від ряду українських організацій та установ, приятелів Ювілята, та передав йому „ГРАМОТУ ПРИЗНАННЯ І ПОДЯКИ" від КДЦ, як вияв вдячности проф. Штефанові, за „його довголітню і надзвичайно корисну працю для добра народу Карпатської України в час її повного відродження..." Проф. Петро Стерчо, колишній студент Ювілята, в своїй мові запізнав присутніх із життєвим шляхом Ювілята, та висловив подяку проф. Штефанові в імені багатьох студентів, які порозкидані по цілому світі й не могли прибути на це святкування. Адв. Іван Робертс, член екзекутиви УККА, вручив проф. Штефанові „ШЕВЧЕНКІВСЬКУ ҐРАМОТУ СВОБОДИ", якою то грамотою Український Конґресовий Комітет наділяє осіб, які найбільше заслужені для української справи.

Зворушливу промову виголосив прем'єр Юліян Ревай, один із найближчих співробітників Ювілята. Бесідник вичислив величезний вклад праці проф. Штефана, який разом із монсіньйором Августином Волошином найбільше причинилися до відродження Карпатської України. В кінцевих словах Ю. Ревай побажав Ювілятові ще довгих і кріпких років, а присутні грімким Многая Літа — нагородили Ювілята.

Проф. Штефан подякував організаторам цієї милої зустрічі і всім присутнім за милу несподіванку, вказуючи, що проблена праця, про яку згадували бесідники, не належить тільки йому, але багатьом іншим визначним особам, як монс. А. Волошин, брати Брайщайки, брати Реваї, Клочурак, Перевізник, Трухлий і ін.

На спільному прийнятті, яке поблагословив о. д-р Саболь, д-р Роман Криштальський привітав Ювілята від СУЖА, а В. Авраменко побажав від себе особисто многая літ.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Ict. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Фальшиве уявлення про ЗСА

Не раз можна прочитати й почути, що „все" американське суспільство заражене лівими тенденціями — доказом чого нібито є демонстрації студентів, муринські заворушення, походи проти війни у В'єтнамі, палення рекрутаційних карток та явище гіппісів. Насправді воно зовсім не так. Фальшиве уявлення про Америку створює гін до сенсацій, внаслідок чого перше місце в американських газетах, в радіо й телевізії знаходять події неґативного характеру, — бешкети, злочини, авантюри. Про такі позитивні речі, як, наприклад, будування нових церков, лікарень і шкіл, про зріст студійної молоді і її щораз виразніші настрої проти страйків і авантюр, що шкодять нормальному ходові науки, про зріст консервативних настроїв у широкому громадянстві не пишеться, бо це неначе нормальні речі, які нікого не хвилюють.

А тим часом дійсність в Америці перечить поглядові, ніби ліві ліберальні ідеї йдуть тут горою. „Радикальні ідеї раптово занепадають, консервативні ідеї ширяться" — читаємо в загальній оцінці подій у поважному тижневому журналі „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 6 травня ц. р. І це логічне й зрозуміле явище: люди хочуть ладу, люди втомлені вуличними заворушеннями, стривожені зростом злочинства й накиданням малою меншиною своїх тенденцій великій більшості народу. Наглядним доказом таких настроїв є щораз більша нехіть Конґресу супроти таких видатків у теперішньому воєнному часі, які спричиняються до величезного бюджетового дефіциту й тим самим породжують загрозу інфляції. Те саме в політичній ділянці: сенатор Роберт Кеннеді, який втішався великою популярністю, після проголошення своєї кандидатури у президентських виборах стягнув на себе з різних сторін гострі слова критики за свою поведінку в різних справах, а його „блискавична" кампанія, яку уможливлюють йому його мільйони, має менший успіх, аніж він сподівався. Тому й знайшлася поважна частина демократів, які переконали віце - президента Гюберта Гомфрі, щоб він зголосив свою кандидатуру, і коли він це зробив, його кандидатура має поважні шанси на успіх.

Як годі оцінювати ціле місто й цілу країну з якоїсь одної поганої міської дільниці, так годі оцінювати відносин в народі й країні з деяких неґативних подій. Загальний настрій у ЗСА куди кращий, аніж думають песимісти.

Мур, що валиться

Світова преса повідомила, що частина відомого берлінського муру ганьби, збудованого комуністами, щоб відокремити Східній Берлін від вільного Західнього Берліну — завалилась на відтинку біля річки Шпре. Звичайно, обвалилась та стіна внаслідок підмивання ґрунту підземними водами, комуністи залатають свій „мур ганьби", але — чи надовго?..

Весняними водами вирують події в Центральній і Східній Европі. І за всіми тими подіями чути одну вимогу: дайте нам свободу! Цю вимогу ставить не тільки передова українська інтеліґенція, і не лише польські студенти, підтримувані чеськими та словацькими. Коли б у Чехо - Словаччині йшлося лише про вимоги частини студентів, то Москва не припинила б раптом довозу збіжжя до тієї країни. Коли б у Польщі йшлося тільки про групу письменників та студентів, невдоволену комуністичним режимом Москви, то там не провадилися б такі масові чистки в партії, як їх провадять тепер. Коли б Румунія хотіла тільки права провадити своє господарство без вказівок Москви, то її делеґати не покидали б світового комуністичного з'їзду, а московська преса не промовчувала б Румунії, як це робить тепер — нібито такої країни не існує на мапі Европи... Є відомості, що і в Угорщині, яка вже підіймала свого часу революцію проти московсько-комуністичного панування, йде завзята внутрішня боротьба між членами уряду Я. Кадара: одні за послух Москві, інші — за те, щоб відійти від неї далі, ніж відійшла Юґославія.

„Мур ганьби", яким Сталін старанно відгороджував „світ комунізму" від світу свободи, вже розвалюється не тільки в Берліні. Вільнолюбні ідеї проникають із Заходу на Схід, і в самих країнах з комуністичним режимом вони наростають знизу, мов ті весняні води...

Можна ще латати мури, можна переслідувати, заарештовувати та в'язнити у тюрмах і таборах, можна видавати накази й „укази", як це й робить Москва, але вже годі загамувати зростаючий з кожним днем порив народів до свободи і державної незалежности.

Улас Самчук

НАША ДЕРЖАВА БУДЕ, БО ВОНА МУСИТЬ БУТИ

(2)

Але також саме за цю свідомість треба не лише пам'ятати, але й за неї вперто боротися. Український народ за час свого історично - хресного шляху мусів затратити й затратив дуже багато потрібних йому животворчих складників життя. Він, наприклад, майже цілковито затратив таку важливу соціяльну, господарську і культурну функцію, як місто. Наш український народ затратив, або у великій мірі затратив, один важливий інстинкт так званої політичної, концентраційної акції в обороні своїх основних життьових потреб. Місто, як центр плекання інтелекту і політика, як координація інтелекту, це ті дві підставові, матеріяльні і разом духові бази, що на них будується кожний державний організм. Особливо наш сучасний вік, наша доба — це доба інтелекту, це не тільки земля, але й надземля, не тільки атмосфера, але й стратосфера. Це техніка, це компютер, це суперсонічний рух.

І, дивлячись саме з тієї точки погляду, ми бачимо, яке неймовірне спустошення внесено до нашого дому внаслідок підневільного, колоніяльного становища, що його широко практиковано на землі наших предків. Бо мусимо собі пригадати, що народи Европи, а також народ Америки, цілу свою теперішню цивілізаційну ситуацію завдячують діянню великого культурного процесу минулого, XIX століття.

Це тоді, у минулому столітті, народи оформлювались політично і творили свобідні суверенні держави, це тоді виростали найбільше культурні надбання народів в усіх ділянках життя, це тоді появилися найбільші мистці, письменники, найбільші в и н а хідники, найбільші будівничі, найбільші політики, найбільші науковці. Це тоді людина почала користатися силою пари, силою електрики, силою води, силою повітря. Це тоді зародились авто, літак, телефон, радіо, кіно... Це все сталося тому, що людина европейської культури настільки визріла, що могла піднятися на цю висоту своїх цивілізаційних завдань.

Але не українська людина. Ми знаємо з нашої історії, що українська людина того часу безнадійно боролася за свою людську ідентичність. За право говорити своєю рідною мовою. За можливість вряди-годи надрукувати якогось віршика, за маленьку газетку, яку треба було друкувати за кордонами Росії. Народ, який за гетьманщини мав усі ступені від найнижчих народних, до найвищих університетських, школи, в XIX столітті майже тотально був неграмотним, не мавши ні одної навчальної інституції своєю рідною мовою..

Розуміється, що такий народ був змушений залишитися на ціле століття поза творчим процесом світу, і, розуміється, що все це він завдячує московській колоніяльній системі, яка призвела нашу країну до такого трагічного стану...

Але насувається питання: чи та ситуація змінилася у наш час? Розуміється, що наша країна пережила страшну, криваву, народовбивчу революцію, яка багато дечого змінила. Наприклад, сама імперія з білої стала червоною, на троні російських царів засіли російські диктатори. Але чи від цих змін кольорів і тиранів змінився основний, засадничий тон цієї політичної доктрини? Найкращий доказ цьому оця наша тут присутність в ролі вигнанців, які приходять аж сюди, до Вашингтону, щоб з цього місця протестувати. Проти чого? Проти того, щоб наш народ там, удома, на вулицях своєї столиці Києва мав право говорити своєю рідною мовою. Щоб його там насильно не русифіковано, щоб поліція перестала втручатися до справ нашої культури.

Сотні тисяч українських патріотів вигнано за кордони, сотні тисяч українських патріотів вивезено на Сибір, сотні тисяч українських патріотів ув'язнено по тюрмах і розстріляно масовими розстрілами. За те тільки, що вони змагаються за свої елементарні права жити на своїй історичній землі життям нормальних, свобідних громадян, а не закабалених колоніяльних рабів. Чи ж це не розпач, коли хтось із нас хоче написати листа в Україну — то пише адресу московською мовою з остраху, що адресата вважатимуть за це „буржуазним націоналістом", а тим самим кандидатом на вивіз до Сибіру. Знаний нам український письменник Іван Дзюба у своїй книзі „Інтернаціоналізм чи русифікація", подає цілий том неймовірних фактів, неймовірної, нахабної, впертої русифікації українського народу. „Невже ми мусимо заставляти чекістів слідкувати за тим, щоб інородці вивчали російську мову? — питає один з московських шовіністів на якомусь там з'їзді партії.

На це автор книги відповідає, що так як тепер завзято, з пристрастю стежать вони за мовою українською і всім тим, що з нею пов'язане, не було ще ніколи. Про це можна написати гори книг, бож, як каже автор „зворушлива опіка КГБ над справами української культури триває не один рік і обіймає різні форми цієї роботи". Правда, серед усіх цих форм останнім часом забирає гору одна: зубодробильна — запрєтіть, прєсєч, ізоліровать!

Царська, абсолютно царська, валуєвська до останньої літери тактика з XIX століття. Лише тепер вона пов'язана з ще більшою настирливістю і ще більшою безоглядністю. Знаємо, що сталося зі справами української культури після революції. Коли то зліквідовано розстрілами і засланнями біля тисячі українських письменників, поетів, мистців, науковців, коли людей забирали ночами, і вони зникали безслідно, коли були знищені такі люди, як Микола Хвильовий, Микола Куліш, Лесь Курбас і сотні, сотні інших.

Розвиток у к р а їнської культури дослівно розстріляно, а рештки, що залишилися, являли й до цього часу являють найжалюгідніші залишки, півруїни морального і творчого порядку... А коли після останньої війни з цих руїн почали виникати нові обережні культурно - творчі появи, вони негайно звернули на себе „батьківську опіку" того самого злославного КГБ.

Маємо знов цілі стоси матеріялів і цілі серії імен, які, невідомо за якою чергою, свідчать про нову ліквідаційну хвилю української сили під колоніяльною опікою московських імперіялістів. Шовінізм тупих русотяпів виходить знов на поверхню у своїй знаній потворній і нищівній подобі. Документи з України, зібрані Вячеславом Чорноволом, говорять до нас дуже знаною, старою, традиційною мовою про брудне московське безправ'я, не зважаючи на те, що в цілому світі — білому, чорному, жовтому — зникають старі колоніяльні практики, а лише в одному світі червоного московського імперіялізму ці практики далі буяють з усією огидною безоглядністю.

І так само, як і за царів, коли ми хочемо надрукувати вірша з українським змістом, тікаємо з цим аж сюди, до Америки; коли хочемо сказати слово правди про нашу справу, можемо казати про це лише поза досягом КГБ. Мову там дозволено, але так дозволено, що нею мало-хто відважується заговорити на вулиці Києва чи Львова, бо за це можна потрапити в кандидати на вивіз до Сибіру.

Подумаймо, в якій неймовірній, розпачливій духовій атмосфері мусить жити один із европейських народів у часі Об'єднаних Націй, коли своїх прав домагаються готтентоти й бушмени Африки! Подумаймо, яка атмосфера панує у наших столицях, наших містах, наших селах, коли до кожного сказаного слова прислухається окупантська явна і таємна поліція... І подумаймо, що це за моторошний монстр та влада, яка заправляє такою величезною країною, спираючись на таку дику доктрину поневолення.

(Закінчення буде)

КАТЕДРА СЛОВ'ЯНОЗНАВСТВА В ОТТАВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Хоч в порівнянні з Саскатунським та Манітобським університетами катедра слов'янознавства в Оттавському університеті молода, — існує всього 20 років, все ж таки вона встигла вже відзначитися, як один із найдіяльніших слов'янських навчальних осередків у Канаді.

За час свого існування слов'янська катедра в Оттавському у н і в ерситеті пройшла досить великі зміни. Осередок цей почав діяти у навчальному році 1947-1948, спершу, як Східньо-Европейський Дослідний Інститут. У 1952 році цей Інститут був зреорганізований на катедру Слов'янознавства, яка в той час мала три відділи: український, польський і російський.

Тому, що наприкінці 1940-их років прибувало до Канади багато нових поселенців із Східньої Европи, які або мали закінчену університетську освіту, або пройшли спеціялізацію у слов'янознавстві, — програму укладалося спершу під кутом науково - дослідної праці та під кутом вищих студій на отримання ступеня мастера та доктора філософії. Повну реорганізацію катедри слов'янознавства і перехід її на стисло філологічну програму навчання здійснив проф. Костянтин Біда, який від 1952 року почав працювати викладачем в Оттавському університеті, а 1957-го року став головою Катедри Слов'янознавства.

Отож, крім загальнослов'янських предметів, що зобов'язують усіх студентів, як: старослов'янська мова, слов'янське мовознавство, введення в порівняльну слов'янську філологію, методологія слов'янської філології, історія і культура слов'янських народів, порівняльні слов'янські літератури, слов'янські народи Совєтського Союзу та інші, — катедра с л о в'янознавства далі має три національні відділи: український, польський і російський. В кожному із цих відділів курси читаються з мови й літератури, як головних предметів, та з історії і методології, як допоміжних предметів. Це означає, що студенти можуть спеціялізуватися або в галузі мовознавства, або в галузі літератури всіх трьох згаданих вище слов'янських народів.

Донедавна найбільш розвиненою програмою на катедрі слов'янознавства була програма вищих курсів. Одначе, протягом декількох років катедра постійно поширює програму і на так звані нижчі курси для бакалаврату (бечелор). І так, щоб досягнути ступінь бакалавра, студенти можуть вибирати слов'янські предмети або в групі т. зв. загальної програми, або в групі спеціялізованих курсів (анорс).

Не зважаючи на те, що протягом останнього десятиліття навчання російської мови й літератури в північноамериканських університетах стало дуже популярним, в Оттавському університеті досить велика кількість студентів вивчає також українську мову та літературу і спеціялізується в україністиці. Більщість цих студентів — українці, але є й інших національностей.

Донедавна у к раїнська програма нижчих курсів мала лише декілька предметів з української мови. В рамках поширення програми українознавства 1967-1968 навчального року введено новий курс: українська література XX ст., що його веде Орест Павлів, а від наступного року будуть читатися ще два курси: українська поезія та українська проза XIX ст.

Якщо йдеться про вищі студії в галузі української мови й літератури, то Оттавський університет у цьому відношенні має найширше опрацьовану в Канаді програму для осягнення ступенів мастера та доктора філософії. І протягом останніх 20 років багато студентів завершили тут своє навчання і тепер працюють як викладачі чи науково працюють в різних канадійських та американських університетах, коледжах і середніх школах.

У програму вищих студій входять такі курси: історична граматика української мови, розвиток української літературної мови до XIX ст., українська літературна мова XIX і XX століть, українські діялекти та ін., а в галузі літератури: українська література візантійського періоду, українська література XVII і XVIII стол., українська література від Котляревського до Шевченка, українська клясична і романтична проза, українська реалістична повість, українська драматургія XIX ст., українська лірична поезія XIX і XX століть, українська радянська література та окремі курси, присвячені важливим літературним творам, як „Слово о полку Ігоревім", або творчості окремих письменників, як Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка та ін. Із допоміжних предметів тут читаються декілька курсів з історії України, як: Держава Київської і Галицької Руси, Церковна унія в Україні, Україна XVII і XVIII століть та окремий курс: методологія дослідів української літератури.

Як і в більшості канадійських та американських університетів, для того, щоб отримати диплом мастера чи доктора, треба прослухати достатню кількість курсів, скласти всі приписані іспити і написати та захистити наукову дисертацію. Зрозуміло, що вимоги для докторської дисертації багато вищі, як для маґістерської

За останніх 20 років всіх маґістерських дисертацій на катедрі слов'янознавства в Оттаві захищено 68, а докторських — 14. В тому числі українських дисертацій на ступінь мастера було 23 і 7 докторських дисертацій. Тепер 8 кандидатів готують свої маґістерські дисертації, а 5 пишуть докторські праці з українознавства.

Так у загальних рисах представляється справа слов'янознавства, а зокрема стан навчання української мови й літератури в Оттавському університеті. Наскільки важливими під національним і державницьким оглядом є українознавчі та й взагалі слов'янські студії — це вже загальновідома істина.

О-ст П-ів

НА ТЕМУ ДНЯ

Збита платівка

Комуністична партія ССCP, нехтуючи Роком Прав Людини, далі чинить спротив масовим домаганням більшої свободи, в тому числі мистців слова, пензля, кіна, музики та ін. видів мистецтв. У найновіших постановах ЦК КПСС, не кажучи вже про формальні повторення тих постанов у так званих республіках СССР — всюди підкреслюється „битва ідеологій" і потреба якнайрішучіше п о борювати всякі прояви чужої ідеології".

Що за цим криється, виразно показав з'їзд мистців-малярів УССР, який саме відбувся в Києві. В постанові ЦК КПУ з нагоди того IV з'їзду Спілки Мистців УССР, надрукованій в „Молоді України" з 24 квітня, виразно вказано, що партія забороняє мистцям мати власну думку, власний підхід, забороняє шукання власних тем. Особливо п і д креслюється наступне:

„Спілка Художників покликана твердо відстоювати високі принципи совєтського мистецтва, вести непримиренну боротьбу проти проникання в українське образотворче мистецтво занепадницьких б у ржуазних ідей, проти аполітизму, формалізму..." Сказано також, що можна і чого Москва від мистецтва бажає: славити компартію, Леніна, СССР, комунізм. У доповідях на з'їзді в Києві мистці один за одним „звітували" та „дякували партії", як і за Сталіна, за її „допомогу" в їхній творчій праці!

Дійсно, важко знайти вимовніший приклад потоптання прав людини, як це було у випадку із з'їздом українських мистців пензля в окупованому Києві саме тоді, коли в Тегерані працює Міжнародна Комісія Прав Людини!

Переслідування вільної творчої думки в СССР стосується не тільки працівників образотворчого мистецтва. Граючи на давно збитій патефонній платівці „партійности в мистецтві і літературі", чого вимагав ще Ленін 50 років тому, Москва продовжує судами, терором і „указами" здушувати вільну думку, стримувати розвиток творчости, що є одним із найбільших злочинів проти людини і людства.

УКРАЇНЕЦЬ — СЕКРЕТАРЕМ СПІЛКИ ПИСЬМЕННИКІВ КАЗАХСТАНУ...

Одну делеґацію з України водив по Алма-Аті Федір Моргун, який виявився... секретарем Спілки Письменників Казахстану! Як це трапилось, „Літературна Україна" не повідомляє, але в числі з 23 квітня надрукувала кілька його віршів, у тому й один, сповнений туги за рідною землею. Вірш, написаний в 1966 р., закінчується словами:

„Воскресни все! Хай знову
станють зримими
Далекі дні... Щоб знову...
Тільки ж ні...
Щось нагада лиш вірш
старою римою,
А пишеться про зовсім інше
в нім"...

Легко уявити добровільну чи примусову ролю такого Моргуна у Спілці Письменників Казахстану, де він є одним із перших носіїв... русифікації.

Ольга Приходько

ПРАДІД ІЛІЯ

Частина III

НАТАЛЯ

(24)

Але всі навколо, і в сусідстві, і знайомі в місті, обдивляли Наталю, хвалили, любувалися нею. Навіть Янкель, на що вже старий крамар, і той цмокав та примовляв, що нема в цілому місті кращої панночки, як панна Наталя. Що вже правда, то правда.

Але найбільший ефект зробила вона на офіцерів. Вони зовсім подуріли. Швендялись туди й сюди, щоб зайвий раз перейтися попід вікнами та хоч поглянути на красуню-панночку. Почали заходити до пані-матки, ніби треба те або інше, а при тому презентували то якісь квіти для панни Наталі, то якісь солодощі. Не подобалося це мамі. Зовсім можуть дівчині голову закрутити, а за ніякого вояку дочки вона не віддасть. А тут ще й той русский „барін" почав учащати — ну, просто дихати не дають та й годі! Ще добре, що Наталя не то не цікавиться тими всіми кавалірами, а навіть сміється з них.

— „Замолода ще, — думала собі мама, — ще в ній не прокинувся інтерес до хлопців". — Не знала, не могло їй і в голову прийти, що для Наталі ті всі провінціяльні кавалїри здавалися не вартими уваги, нудними й нецікавими тому, що було у неї занадто високе мірило, був у неї зразок людини, до якого трудно було дорівнятися.

Але чому сталася з Наталею така раптова зміна? Чому вона так пишно розцвіла, чому стала такою принадною?

Цвіт дівочий звичайно зв'язаний з коханням. Досвідчені люди давно спостерегли цей зв'язок, і є навіть народне прислів'я: „Гарна дівка, як засватана". Чому? Тому, що коли дівчина знає, що вона подобається, що за нею хтось упадає, її кохає, то ця свідомість дає їй радість, принаду, і вона розцвітає, як квітка, і навпаки — покинена дівчина в'яне і марніє на очах.

***

Неприємною для Наталі сторінкою побуту вдома було те, що мати напосілася вчити її господарству. Усе повторювала, що жінка, яка не вміє ні варити, ні спекти, не варта нічого, що люди таку жінку не поважають і що така жінка є тягарем для чоловіка і ганьбою для родини.

Ці речі Наталі дуже не подобались. Не любила вона господарювати так само, як її покійний батько, так само була зовсім непрактична, а що вже ходити по крамницях та ярмарках, вибирати, прицінюватись, торгуватись — то було це для неї просто нестерпне.

— Та тебе обрахує кожний дурень, бо зразу побачить, що ти не маєш глузду ані на мак. Та чого тебе там у тому пансіоні вчать? І що ти в світі будеш робити? Чоловіка свого власного ожебрачиш та з торбами по світі будете ходити, як не наберешся розуму.

Наталя мовчала, а мати бачила, що не доходять її слова до доччиного серця. Єдину мала надію, що Наталя ще дуже молода, а в тому пансіоні ні світу ані людей не бачить. Хіба як віддасться та муситиме господарювати, то чоловік і життя навчать її. Де ж таки видано? Книжку до рук, а там хоч трава не рости! Забили в тій школі тими книжками дитині памороки.

Тим часом і так коротенькі вакації в Літині мусіли скоротитись, бо Янкель перелякав пані-матку чутками, що нібито офіцери викрали якусь польську панночку і завезли кудись до Московії, а той поручник, що живе у пані-матки на помешканні, ніби десь з п'яних очей нахвалявся, що так само викраде панну Наталю. Перестрашена пані-матка негайно відправила дочку до швагра Монастирського, благаючи його пильнувати її від тих одчайдухів, які нічого не поважають.

Незабаром скінчились і вакації. Отець Монастирський, як звичайно, відвіз Наталю і Петрушу до Кам'янця. Власне з Літина вона ввесь час рвалася туди думками. Спочатку зовсім не уявляла собі, що так буде сумувати за тими побаченнями, за тими розмовами, а головно за тим щирим, хвилюючим приятельством. У Літині, в міщанському середовищі, слухаючи материні практичні поради, безмежно томилась і рахувала дні до від'їзду. Вона була певна, що в Кам'янці вони мусять зустрітися знову.

Але, повернувшись до пансіону, пережила велике розчарування: нема, нема ані сліду, ані згадки про чудесного маляра!

Для Наталі це був уже останній рік науки. Звикла вона до пансіону, почувала себе там добре, була найліпшою ученицею, найліпшою співачкою. Всі ставилися до неї дуже прихильно, всі її хвалили, і була б вона зовсім щаслива. Але, ходячи осінніми днями в парку, дивлячись на пожовкле листя, що вкривало знайомі стежки, згадуючи чарівну весну, ввесь час поглядала — чи не побачить десь милу серцю постать. Усе прислухалась — чи не почує десь у розмові якусь згадку про нього. Часто забігала до кастелянші, але спитати не відважувалась.

Аж десь перед Різдвом зайшов до кастелянші економ, що привіз продукти. Був мороз, і він прийшов погрітися і випити склянку чаю з ромом.

Наталя знала, що економ приятелює з кастеляншею і як тільки побачила в дворі фургон з продуктами, зразу до неї побігла — чи не буде якої новини. А мова дійсно була для неї цікава.

Економ спитав кастеляншу:

— Чи то правда, що начальниця з кінцем року покидає пансіон?

— Певно що правда, бо ще влітку приїздив сюди до неї якийсь дуже важливий родич. Два льокаї привіз з собою. Ті тут порядкували, вигадували Бог зна що. І кухар, і покоївка не знали, як мають догодити, та й мені голову морочили. Усе їм бажалось чогось такого, про що тут ніхто ані не чув. А той старий пан, ну просто такий, що не приступай. Кричав на панича, кричав і на саму начальницю. Так гнівався, що начальниця всі вікна позачиняла, щоб бодай слуги не чули.

— А чого ж той родич так розходився?

— Ну, то все на молодого пана, бо ніби він написав своєму управителеві, щоб продав масток, бо потребує гроші, щоб поїхати за кордон. А той масток, то родинна спадщина по батькові, і опікуном того мастку є той самий старий пан. Всі інші мастки молодий пан уже продав раніше, а гроші прожив, а цей родинний масток то вже останній, і без дозволу опікуна продати його не вільно. Тому старий пан приїхав аж сюди, в цю „діру", як називав він наш Кам'янець. Начальниця все його просила не кричати. Але ті льокаї і покоївка, хоч не розуміють по-французькому, догадалися, в чому справа.

Старий казав, що той молодий пан уже давно мав би служити при війську, тож тепер мусить їхати з ним до Петербургу.

(Далі буде)

ВСЯ ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, 5020 OLD YORK RD., PHILADELPHIA, PA., 19141

ВЕЛИКА МАНІФЕСТАЦІЯ СОЛІДАРНОСТИ З НЕСКОРЕНИМ УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОМ ВІДБУЛАСЯ У ВАШИНГТОНІ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

го року світ відзначає 20-річчя відписання Деклярації Прав Людини, яка не виконується в поневоленій Москвою Україні.

Прозвучали американський і український гимни — їх розпочинав хор і підхоплювали всі, старші й молодь. Парох УПЦеркви у Вашингтоні о. мітрат Юрій Гулей провів молитву, яку закінчив словами: „Допоможи, Боже, звільнити нашу Україну від чужинців". Д-р Барановський представив майстра церемонії і керівника маніфестації, екзекутивного віцепрезидента УККА Йосипа Лисогора, який і проводив далі програмою. „Свобода і справедливість мають бути для всіх на світі. Тут ми зібрались, щоб звернутись до нашого уряду, до ОН і до Міжнародної Комісії Прав Прав Людини у Тегерані з проханням про допомогу вільнолюбному українському народові та іншим народам, підкореним совєтською Росією, яка топче людські права" — сказав Й. Лисогір, слово якого, виголошене англійською мовою, записували представники американських пресових агенств і радіостанцій. Одна за одною делегації підносять вінки до пам'ятника Пророкові свободи і державности України, Тарасові Шевченкові: від Централі УККА — вінок поклали пп. Білинський, Гнатюк, Базарко і Спринський; від делегації з Балтимори, від Союзу Українок Америки, від делегації УККА з Піттсбургу та ін.

„Ми знаємо, за що і чому складаються отут вінки", — сказав у своїй промові видатний український письменник Улас Самчук. Промовець підкреслив, що українська проблема з нашої „внутрішньої" — стала проблемою міжнародною, і тому практиковане й далі московське народовбивство в Україні та в інших підкорених збройно країнах не мине безслідно народовбивцям XX століття. (Текст промови Уласа Самчука, публікуємо окремо).

Коли хор „Прометей" у складі 25 співаків виконував „За Рідний Край", то, підсилений гучномовцями, звучав так могутньо, ніби складався принаймні з 250 хористів. Спокійно і велично, з притаманним йому внутрішнім пафосом і хвилюванням, рецитував маестро Ярослав Пінот-Рудакевич поезії духового го нащадка Т. Шевченка — Василя Симоненка, поета, під впливом якого в Україні постала ціла плеяда молодих поетів-шестидесятників, патріотів своєї землі, глашатаїв народної правди. „Де зараз ви, кати мого народу?..." — запитував Василь Симоненко у Вашингтоні, вказуючи на останнього ката України Москву і закликаючи жити для прекрасної України, для її свободи і щастя так, як він сам жив: „Я в твоєму імені вмираю, і в твоєму імені живу!..." Сотні пластунів і сумівців, з яких ні один не народився в Україні, приймали ці слова, як своє „Вірую", особливо гаряче аплодували рецитаторові.

Майстер церемонії представив американського промовця — екзекутивного директора організації „Міжнародна Амнестія" Пола Лайонса. „Людина не живе на острові. Не живе на острові й Україна, земля Тараса Шевченка", — сказав промовець, згадуючи про В. Чорновола, О. Заливаху та багатьох інших, незаконно засуджених українських діячів культури. Промовець — молода енергійна людина, сказав, що Ісус Христос був, як він висловивсь, „невільником власного сумління", задля чого й терпів; „невільниками власного сумління" супроти своїх народів і цілого людства, сказав П. Лайонс, був і Сократ, і Тарас Шевченко. Промовець ствердив, що в світі відбувається революція в напрямку рівноправности людини, рас, народів. Згадуючи про поневолених і ув'язнених українців та про заходи „Міжнародної Амнестії" для їх звільнення з тюрем, П. Лайонс заявив, що не дармо на пам'ятнику Т. Шевченкові написані його золоті слова: „Не скує душі живої"... Присутні гаряче оплескували промовця, а в той час між людьми роздавали сотні памфлетів „Організації Міжнародної Амнестії, ЗСА", з репродукціями на першій сторінці творів засудженого мистця О. Заливахи та вимогою звільнити його, як і В. Чорновола й ін. з в'язниць. У памфлеті англійською мовою є тексти заяв-закликів до Косигіна, щоб звільнили безправно ув'язнених.

Резолюції протестаційної маніфестації у Вашингтоні прочитав ред. І. Білинський, і їх схвалили оплесками всі присутні. У резолюціях поставлено домагання до совєтської Росії звільнити незаконно ув'язнених і звільнити територію України для того, щоб український народ зміг вільно розпоряджатись своєю долею. В Резолюціях обвинувачено сов. Росію в народовбивстві в минулому, в періоді з 1917-68 років, та висунено домагання до ОН і до Міжнародної Комісії Прав Людини в Тегерані порушити і вияснити стан справ в Україні й інших поневолених неросійських націях. Резолюції, схвалені гучними оплесками, обвинувачували Москву у ліквідації незалежної Соборної Держави УНР, в здійсненні штучного голоду в Україні у 1933 році, в переслідуванні української мови і культури та нищенні історичних церков і пам'яток українського народу, в незаконних судах в Україні та в скритовбивствах з-за рогу за кордоном, від чого загинули С. Петлюра, Є. Коновалець, Л. Ребет, С. Бандера. Перекладені на англійську мову, резолюції будуть переслані до ОН і Тегерану. Одностайними оплесками схвалено протестаційну телеграму до Тегерану, яку прочитав п. Й. Лисогір і яку того ж дня переслано в Іран. Після цього виступав репрезентант президента урядової Комісії Громадянських Прав Моріс Дакенс, щиро привітаний українською громадою. Промовець, покликаючись на великої ваги історичний факт дружби між Т. Шевченком і видатним негритянським трагіком Айрою Олдріджем з Америки, підкреслив необхідність плекання духа дружби між людьми всіх націй і рас — задля тріюмфу Прав Людини у всьому світі. Він закінчив промову словами-побажаннями: „Хай вас благословить Бог і вашу справедливу справу"!

Знову виступив чоловічий хор „Прометей", а потім ректор Української Католицької Гімназії у Вашингтоні о. д-р Василь Макух провів молитву. Спільно з хором, маси людей співали „Заповіт" Т. Шевченка, згадували великого поета і мислителя добрим словом у столиці вільної землі Вашингтона. О 2-ій г. 40 хв. Йосип Лисогір, закінчуючи маніфестацію в обороні національних прав України, подякував виконавцям і присутнім та повідомив, що в сусідній церковній залі можна перекусити й перепочити, завдяки заходам місцевого Відділу УККА. Після короткого відпочинку сумівська молодь і старше громадянство з багатьма священослужителями і студентами Семінарії, вирушили до совєтської амбасади, де на чолі протестаційної маніфестації були члени Екзекутиви УККА Йосип Лисогір, І. Білинський, мгр. І. Базарко та ін. Демонстранти несли гасла: „Україна і далі в неволі", „В році Прав Людини — свободу всім ув'язненим Москвою", „Звільніть із в'язниць поетів і письменників", „Дозвольте Україні молитись", „Пітримуємо наших вояків у В'єтнамі", „Комунізм — ворог людства", „СУМ вимагає звільнення Юрка Шухевича" та ін. Демонстрація відбувалась на вулиці „К" і 16-ій, а окремі групи маніфестантів проходили повз будинок амбасади СССР, вікна в якому були зачинені металевими заслонами і лише з одного, з найвищого поверху, виглядав час від часу якийсь „представитель"... Маніфестація тривала одну годину, відбулась спокійно і організовано; сумівці роздавали прохожим листівки та ін. видання УККА, а американські і закордонні журналісти фотографували демонстрантів, ставили запити, одержували інформації. Наступного дня щоденник „Вашингтон Пост" помістив відомості про демонстрацію, ілюструючи її промовистою світлиною.

Надхнені незвичайною близькістю не лише пам'ятника Тарасові Шевченкові, а й рідністю його безсмертних ідей, схвильовані пережитим, поверталися учасники великої маніфестації в обороні прав України із Вашингтону до своїх міст. Здається, всі були втомлені і перед багатьома делегатами лежала далека дорога, а вранці в понеділок не одного чекала важна праця, — але хто був 28 квітня у Вашингтоні, той надовго збереже в пам'яті ту святу неділю виступу вільної людини, американців українського роду в обороні своїх сестер і братів.

Жодні океани не роз'єднають єдиного народу і його єдиної боротьби за здійснення єдиної мети. (л. п.)

КНИЖКИ

У ЛОНДОНІ ЗАКІНЧИЛАСЬ ДВОДЕННА КОНФЕРЕНЦІЯ СЕНТО, куди належать ЗСА, Британія, Туреччина, Іран і Пакістан. В кінцевому комунікаті підкреслено радше економічне, як мілітарне значення того союзу, всупереч фактові, що зосереджування совєтської морської фльоти на Середземному морі та масова військова допомога збоку Москви Єгиптові, Сирії і Єменові становить поважну загрозу цілому Середньому Сходові. Заступник державного секретаря Каценбах, який заступав на тій конференції ЗСА, дав зрозуміти, що американсько - британське летунство в обширі Середземного моря може в кожній хвилині спаралізувати будь-яку імперіялістично - агресивну авантуру Совєтів.

Картерет, Н. Дж.

СВЯТО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Українська Громада вшанувала пам'ять Тараса Шевченка Академією, яка відбулась 17 березня в залі Української Кат. Церкви. Академію підготовив учительський гурток, який очолює інж. Омелян Граб, школи українознавства при Українській Кат. Церкві Пречистої Діви Марії.

Академію відкрив молитвою отець монсіньйор Віктор Поспішіл. Вступне слово виголосив інж. Омелян Граб. Діточий хор Школи Українознавства, яким диригує п-ні Ярослава Моряк при фортепіяновім супроводі Зоряни Дідух, відспівав „Заповіт" Шевченка. По-англійськи доповідь про Тараса Шевченка виголосила Зоряна Дідух.

На дальшу програму Свята склалися спільні деклямації дітей. „Учітеся брати мої" — Уляна Калічинська, Богдана Принада, Галя Васічко, Тарас Ткачик, Іван Матлага. „Тарас Шевченко" Марія Калічинська; „Шляхи слави" Ігор Рачинський, Андрій Дитиняк, Богдан Ткачик, Данило Сенюк, Юрій Ілущик; „Заповіт" по-англійськи виконали Марія Сенишин і Катруся Шманько. „Вечір" — Леся Хімяк, „Мені однаково" — Леся Рубас, „Реве та стогне" та „Взяв би я бандуру" відіграла на акордеоні Галя Васічко.

Дальші збірні деклямації виконали Богдан Сенишин, Анна Середоха і Тарас Ткачик. „Розриту Могилу" — Іван Брус, Кандас Бартко, Стефанія Дитиняк, Марія Матлага.

Програмою провадила п-ні Я. Моряк. На залі, яка була вщерть заповнена старшим і молодшим громадянством, переважно молоддю, можна було бачити радісні обличчя матерів і батьків, як їхні діти, менші і більші, так гарно по українськи співали і декламували. Декотрі, може, не так добре могли виконати по-українськи тому, що походять вже з другої і третьої тут родженої ґенерації. Але всі старались виконати якнайкраще, і тим віддали поклін Генієві Українського Народу. Шевченко найбільше любив дітей і в своїй поетичній праці найбільше присвятив уваги молоді.

На закінчення інж. Володимир Янів подякував керівникам та виконавцям за таку гарну академію. Присутні винагородили виконавців рясними оплесками.

Академію закінчено співом „Ще не вмерла Україна".

Василь Матлага

Шикаґо, Ілл.

ПЕДАГОГІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

З ініціятиви Шкільної Ради УККА та заходом Управи Об'єднання Українських Педагогів в ЗСА відбудеться в Шикаґо 27-го квітня Педагогічна Конференція Шкіл Українознавства Західньої Округи ЗСА в приміщенні школи св. о. Миколая (Райс і Левіт вул.). Перед полуднем передбачається відвідини Школи Українознавства Т-ва „Учительська Громада" та показові лекції в цій школі для делеґатів українознавчих шкіл та наради голови Шкільної Ради УККА з інспекторами і директорами шкіл. По полудні о год. 3-ій почнеться Загальна Педагогічна Конференція для учителів українознавства, присвячена новим програмам навчання. В програмі — Відкриття, слово голови Шкільної Ради, проф. д-р Е. Жарського та два панелі: „Навчання української граматики і літератури" і „Навчання історії та географії України". Опісля учасники будуть могти оглянути виставку праць учнів шикаґівських шкіл українознавства, а молодь Школи Українознавства Т-ва „Учительська Громада" дасть свій показ мистецької самодіяльности. Конференція закінчиться Товариською Зустрічею при вечері педагогів та громадянства Шикаґо.

Виміна думок на педагогічних конференціях, вказівки шкільного проводу і поради досвідчених педагогів завжди причиняються до покращання праці в школах. Шкільна Рада УККА та Об'єднання Українських Педагогів в ЗСА запрошують учительство Західньої Округи ЗСА до численної участи.

М. Г.

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. ОСИПА ПОДОЛЯКА
зложили на охорону могил, вдови та сироти по дивізійниках в Европі, через Братство „Броди-Лев", такі пожертви:
Д. Геча — $20.00, П. Савка — $15.00; по $10.00: О. Ратич, Я. Букачевський, М. Громяк, Т. Ясчпик, по п'ять: Т. Бутрей, В. Данилюк, Б. Тарнавський, В. Гусар, В. Гронь, О. Рішник, по три: М. Яцусь, Ф. Літовинський.

Замість квітів на могили:
бл. п. ІВАНА БІЛЕЦЬКОГО
з Філядельфії, Па. — 20.00 дол.;
бл. п. ІСИДОРА ІВАСИКОВА
з Джемейки — 20.00 дол.;
бл. п. ДМИТРА КУПЧАКА
з Кольчестеру — 20.00 дол.
на Фонд Катедри Українознавства
зложили
Стефанія і Микола ЧОРНИЙ

Замість квітів на свіжу могилу
сл. п. ІВАНА КОКОЛЬСЬКОГО
Головного Касира УНСоюзу
на Церкву-Пам'ятник в Бавнд Бруку, Н. Дж.
15.00 долярів зложив
457-ий ВІДД. УНСОЮЗУ в Ню Йорку

НА ПАШНІ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

ЯКЕ ЗАВДАННЯ СПІЛКИ МИСТЦІВ УССР?

У Києві відбувся 4-ий з'їзд „художників УССР", про що поінформувала газета „Культура і Життя" з 25-го квітня. Газета переконувала і мистців, і взагалі читачів, що „у нашій країні створені найсприятливіші умови для справжнього розквіту всіх видів і жанрів мистецтва, для необмеженого розкриття творчої індивідуальності митця, для плодотворних новаторських пошуків свіжих яскравих реалістичних засобів художнього відображення життя. Спілка художників покликана твердо відстоювати високі принципи радянського мистецтва, вести непримиренну боротьбу проти проникнення в українське образотворче мистецтво занепадницьких буржуазних ідей, проти аполітизму і формалізму". Так окупант знову наказує представникам українського мистецтва, що і як вони можуть малювати, або їх буде заслано до Мордовії, як великого мистця Опанаса Заливаху, обвинуваченого не відомо в чому.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшов від нас у Вічність
дня 11-го лютого 1968 року
мій Дорогий Муж

бл. п. ТАРАС САВЧУК-ПУГАЧ

В днях великого горя і втрати, багато Приятелів, Рідних і Знайомих поспішили мені з духовою підтримкою, з висловами щирого співчуття, чим причинилися до полегшення мого горя, за що Всім складаю щиру та сердечну подяку.

Опечалена по невимовній втраті, цією дорогою хочу в першій мірі подякувати Всечесним Отцям: Настоятелеві церкви Святої Покрови у місті Філядельфії о. Михайлові Борисенкові та о. Несторові Столярчукові за відправлення Панахид та похорону, за гарні відправи, за теплі слова прощання і потіхи.

Спеціяльну подяку складаю паням: Харитині Похил, П. Наливайко.

В першій мірі дякую Побратимам по Зброї мого Покійного Чоловіка: Головній Команді Союзу Ветеранів Українського Резистансу, за спомини про Покійного, з яким Вони пережили часи військового лихоліття. Дякую моїм Дорогим Землякам, Сусідам та Приятелям п. Миколі Ящук і інж. Валентину Сім'янцеву.

Щира та сердечна подяка моїм сусідам — Панство Сердюки, п. Олені Дяченко, п. Свічкарі. Щиро дякую за Служби Божі Панствам: Пончуки, п. Голець, п. Косопутая, Миколі Ящук, І. Яремчук, п. О. Грабик. Як також за вінки та квіти Панству Пончукам, п. Косопутам, п. Лютим, п. Ляшевській, п. Крицькій.

ОДВУ, Українського Резистансу.

Так само подяка з місця праці Покійного Айри Воркер Юнія Лунтон Ко..

Зокрема дякую п. Ярославові Кулиничеві за переведення фільму під час Панахид та похорону.

Особлива подяка Редакції „Свободи" за поміщення згадки про Покійного.

Щире Українське Спасибі Всім людям доброї волі, які так чисельно прибули на Парастаси, Панахиди та похорон.

Мойому Мужеві Вічна Незабутня Пам'ять!

Нехай Милосердний Бог винагородить Всіх згаданих Сторицею.

Горем прибиті:
дружина — ВІРА САВЧУК
шваґер — ІЛАРІОН ПОЛІЩУК з Родиною

ЗВЕРНЕННЯ

УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВОГО ОСЕРЕДКУ „ТРИЗУБА", ЧОТИРОКРАТНОГО ЧЕМПІОНА ЗСА, В СПРАВІ ДУЖЕ ВАЖЛИВІЙ І ЗОБОВ'ЯЗУЮЧІЙ КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ ЛЮДИНУ

Дорогі українці:

Оцим звертаємося до Вас в дуже важливій справі, яка є справою загально українського значення.

Як Вам певно відомо з преси та телевізійних екранів, на терені Америки, у Філядельфії, діє українська спортова дружина „Тризуб", яка здобула вже чотири рази чемпіонат ЗСА, відома в спортовому американському світі під іменем „Юкрейнієн Нешонелс".

Почавши від 1960 р. „Тризуб" — Юкрейнієн Нешонелс" майже щорічно вписується на сторінки „Енциклопедії Британіки", він коментований майже щотижня на телевізії, в радіо, та в англомовній пресі. Кожнорічно наша дружина грає за кордоном, або приймає в себе дома як гостей дружини з різних країн світу. Останньо відбула наша дружина троє змагань з великим успіхом, в Ель Сальвадорі, в середущій Америці, де вона грала як репрезентант Америки, де кожного разу понад 40 тисяч глядачів вітало її спонтанними окликами „Віва Украніянос". Все це ознайомлює чужинний світ з Україною та популяризує наше національне ім'я в Західній Півкулі, а посередньо і в інших частинах світу, що й було досі та буде на майбутнє основною рацією існування та діяльности „Юкренієн Нешонелс".

Відомого ж як державні народи використовують спорт для своїх престижево-національних, культурних, а навіть політичних цілей, кладучи на це величезні фінанси і різні мільйонери - меценати підтримують своїми грішми спортові дружини та їхні ідеї.

Дотепер наша спортова дружина „Тризуб" — „Юкрейнієн Нешенелс" пробивалась серед тяжких фінансових умовин завдяки жертвенності горстки ідеалістів та симпатиків, одначе це не дає підстави для належного розвою та діяльности нашого Товариства і використовування ним тих можливостей, що їх для популяризації українського імени і справи посідає, багатократний чемпіон Америки (ЗСА) — „Тризуб" — „Юкрейнієн Нешенелс". Труднощі в цьому напрямі спричинені тільки браком фондів.

Репрезентаційна дружина „Тризуб" — „Юкрейнієн Нешенелс" має запрошення від південно - американських, азійських і европейських, великих футбольних клюбів відбути в них дома по кілька змагань. Це безсумнівну дало б чергову змогу спричинитись до поважного розголосу українського імени на цих теренах, але відповісти на ці та інші запрошення, зможе наше Товариство тільки тоді, коли вдасться змобілізувати такі фонди, які дали б змогу покрити зв'язані з виїздами витрати, особливо на скріплення дружини та її вирядження.

Це є свого роду моральним виправданням, чому Управа нашого Товариства дозволяє собі турбувати Вас і просити Вашої помочі.

Екзекутива Централі УККА, на свойому засіданні 29 березня в Ню Йорку, рішила „піддержати заходи УСО „Тризуб" в справі збіркової акції на дальшу корисну пропаганду українського імени на спортових площах Америки й інших країн".

Не маючи власної держави, не маючи своїх меценатів - мільйонерів, звертаємось до Вас, Вельмидостойні Краяни, як до тих, що творить Збірне Українське Меценатство, за одноразовим датком на фінансування української спортового - пропагандивної місії, яку з успіхом виконував, виконує і хоче виконувати наш „Тризуб".

Більші датки будуть відзначені окремими почесними грамотами, а менші датки окремо зладженими посвідками. Крім того, наше Товариство проголосить імена жертводавців у доступній йому пресі.

Ваші ласкаві датки просимо слати на банкове конто нашого Товариства:

Ukrainian Nationals, Self-Reliance Credit Union, 4811 N. Broad St., Philadelphia, Pa.
Конто ч. 2926.
Конто z: 2926.
за „Професійну Футбольну Дружину „Трезуба"

Ілярій Мазепа
голова Дирекційної Ради
Володимир Корчинський
голова Екзекутиви

Новий з'їзд комуністів скликано на 25 листопада до Москви

Будапешт. — Наприкінці 5-денних нарад представників 54-ох комуністичних партій проголошено 5-сторінковий комунікат, в якому бувалися в „атмосфері товабувалися „атмосфері товариської і одвертої виміни думок" на тему „міжнародної співпраці у боротьбі за спільні цілі", проте нічого не сказано про ті „спільні цілі". Заповівши скликання міжнародного комуністичного з'їзду у Москві на 25 листопада ц. р., той комунікат виявив, що у вересні відбудеться ще один підготовний з'їзд у Будапешті. За пресовими коментарями — нема шансів, що у тому новому збіговищі різнонаціональних комуністів у Москві взяли участь комуністи з Китаю, Альбанії, Югославії, Північної Кореї, Північного В'єтнаму, Румунії і Куби, ото ж із сьоми країн — на всіх 14, де комуністи стоять при кермі державної влади. У тому будапештському комунікаті не згадано навіть слова „Китай", ні теж не зроблено ніякого натяку на події в Румунії, Польщі й Чехословаччині. Коментатори переконані, що в Москві не можна буде сформулювати ніякої спільної плятформи, на яку погодились би не тільки комуністи із згаданих вгорі сімох опозиційних супроти Москви компартій, але й інші, які рішуче виминають будь-якої розгри з Пейпінгом і не хочуть причинятися

● **Польський міністер культури Маріян Мотика** відкрив в Освенціні пропам'ятний павільон у честь 3-ох мільйонів жидів, які згинули в тому страхітливому каценті. Павільйон поставлений на місці „бльоку 27", де відбулись найбільші масові екзекуції. У тому павільйоні показують історію антисемітського руху в різних країнах світу, завершеного політикою нацизму. Але в сучасній Польщі зріс знову урядово підтримуваний антисемітський рух.

Ярослав Зубаль

СЛУКВИ ТЯГНУТЬ...

Поволі, несміливо надходила весна того року. Ще так недавно згинув сніг, тільки по затінених долах і ровах залишився, брудний і почорнілий. В лісі ще біліли в деяких місцях соснові, скоровані копальняки, щоб висхли і стратили на вазі.

Але вже всюди був слідний переможний прихід весни, що перед нею зима мусіла здавати позиції. Перші ясно зеленіли гілки всюдисущої берези, на землі білим килимом цвіли проліски, місцями прегарно рожевіло трійливе вовче лико. Вчасними ранками при сонячній погоді розносився цілющий запах соснових борів, всюди пахло живицею: правдива розкіш повною груддю вдихати такі лісові аромати.

Десь далеко під лісом кувала і виковула весну зозуля. А над недалекими полями зависав у повітрі жайворонок, лопотячи крильцями і співаючи свою весняну пісню: все будилось з довгого зимового сну до нового життя, ліс ожив.

На багатьох луках серед лісів ясніла тафля напущеної води, від легкого подуву теплого вітру морщилася поверхня вод, на яких подальше від берегів появлялися групами дикі качки - крижні, дикі качурі, що своїм аксамітно - зеленими, пишними шиями ясніли до проміння сонця і гордо парадували шукаючи поживи.

Та прийшов час і на слукви, на цих суто лісових птахів, що прилітали з вирію. В день цей птах своїм довгим і тонким дзьобом бродить лісом за поживою, за хробачками на мягкій та розмерзлій землі: на замерзлій нічого не вдіє, тому й відлітає на час морозів у тепліші місця на півдні. Та на землі неможливо на нього полювати, бо знаменито маскується своїм шаро - брунатним пір'ям на тлі висохлої трави і листя.

Полюється на слукви пізніми вечорами, чи вчасними ранками, але краще вечорами. В тому й всі труднощі полювання. Переліт відбувається над галявинами серед лісів, де рідко росте береза. Це звичайні улюблені місця переліту. Лісник в такий час майже ніколи не має вільного часу, а в неділі і свята не полюється від часу св. Губерта. А коли й трапиться вільний час, то саме тоді слукви не перелітають, а як перелітають то ізза налягаючої темряви стріл є дуже трудний, бо мало що видно. Треба добре вправленого мисливця та ще пташиного, щоб скоро на тлі вечірнього неба з'очив того скорого в леті птаха. Та тут дещо помагає голос — звук, який видають слукви. Треба бути уважним, коли почується хрипкий, горляний і досить тихий звук „кхрр — кхрр" милий і спокусливий для мисливця. Успіх у стрілянні до слукви є рідкий, але зате дуже приємний. Такому успішному стрільцеві є чим похвалитися!

„АНТИРЕЛІГІЙНА СЕРІЯ" ДЛЯ ДІТЕЙ

У київському журналі „Україна" ч. 9 з березня ц. р. директор видавництва для дітей „Веселка" Дмитро Ткач назвав десятки книг, заплянованих на цей рік. Найбільше з них присвячені Ленінові, навіть Марксові, „збройним силам СССР", „50-річчю ленінського комсомолу" і т. п. Буде перевидано кілька книжок клясиків української дитячої літератури з дореволюційного періоду. Д. Ткач заявив: „ В „Антирелігійній серії" важко віддати перевагу котрійсь із книжок, бо всі вони по-своєму цікаві". Кілька книжок присвячені ... інквізіції, чудесами сучасної хемії тощо, але кожна має антирелігійне спрямування.

ТАРЗАН, Ч. 5990. Фальшиве викрадення!

Коли вони знову зближалися до села Томбу, Зукофф нервувався. — Я -я думаю, що тут є щось, що повинні знати . . .

— Айві Вайнс є в селі. Я заплатив Томбу, щоб влаштував фальшиве викрадення!

— Містифікація! — гукнув Джов Бішоп невдоволено. — Він справляє нам всім труднощі, щоб здобути дешеву кінову популярність!